

Oponentský posudek na bakalářskou práci Ekateriny Ivanovy *Fenomén "názorové bubliny" očima aktivních uživatelů Facebooku*

Předložená bakalářská práce se zabývá aktuálním tématem vztahu sociálních sítí a tzv. „názorových bublin“. Je však nutno podotknout, že práce není neproblematická, připomínky mám jak k formální, tak k obsahové stránce práce. Začnu nejdříve formálními nedostatky, kterých je celá řada. V některých případech není jasné, které zájmeno odkazuje na kterou část věty (např. str. 10), na str. 12 citace nenavazuje (z hlediska syntaxe) na předchozí text. Na str. 12 dále citace za dvojtečkou nezačíná velkým písmenem, ani není zakončena tečkou, na téže straně také variuje užití horních a dolních uvozovek. Na str. 13 chybí mezera za koncem věty. Na str. 14 se používají v citacích pouze horní uvozovky. Nesprávně použité uvozovky na str. 17, 18 a 19 (v celé práci je tento fenomén poměrně konstantní), na str. 18 v poznámce pod čarou není mezera za číslem poznámky. Na str. 21 v jedné větě vypadává interpunkce, interpunkce je problematická i na str. 22 a 23, „lidí“ místo „lidí“ na str. 23. Někdy je citace kurzívou, jindy nikoliv (např. str. 24), stejně tak názvy knih v poznámkách jsou v některých případech kurzívou a jindy nikoliv. Nepřesné užívání horních jednoduchých uvozovek. „Fragmentace sítí“ (38); na str. 42 velká mezera za koncem věty; na str. 48 se mění formátování v poznámkách pod čarou; „velká teorie“ kognitivní disonance (8), dále předkládám jazykově problematické výroky; „Za účelem zachování jednotnosti terminologie v této bakalářské práci bude pro označení zkoumaného fenoménu používán pojem názorová bublina.“ (9); „Příběh Facebook začal přesně 4. února roku 2004 na harvardské koleji Kirkland“ (15); „sociologa Paul Lazarsfeld je možno v tomto směru zařadit mezi určité průkopníky“ (30); „Jaký význam přepisují vybrané aktivní uživatelé Facebook fenoménu názorové bubliny a jak hodnotí svou zkušenost s ním?“ (43); nerozumím větě na str. 47: „K výběru vzorku použiji účelový výběr, nýbrž strategii kvalitativního výzkumu, kdy je vzorek konstruován s ohledem na výzkumný problém“. Za další jsou některé překlady citací poněkud krkolomné: „Nejobecněji popsali selektivní expozici Berelson a Steiner jako „tendenci lidí vybírat vidět a slyšet ty komunikace, které jsou nakloněné jejich již existujícím dispozicím, nebo zcela odpovídají jím“ (8-9), jiná tvrzení jsou poměrně zmatená: „Naši konstruované virtuální osobnosti ale nejsou produktem našeho vlastního jednání a vlastních zálib. Jsou konstruované pomocí vyhledávání a uznání podobných vzorků milionů lidí“ (19). Jiné výroky jsou spíše dojmy, než aby popisovaly situaci přesně: „[...] namísto redaktorů nastoupil algoritmus, jenž vykonává téměř totožnou práci jako původní redaktori a rozhoduje o tom, co je důležité a co není. Na rozdíl od lidí ovšem v sobě nesnoubí zakotvenou morálku“ (28).

V práci se často používají floskule, jako např. „z různých studií a informačních zdrojů víme“ (9). Nejsem si jistý, zda je úplně vhodné v bakalářské práci odkazovat na wikipedii (13, 39), v jiném případě se odkazuje například na „Borská P. *Facebook: fenomén v komunikaci 21. století. Závislost na sociální síti Facebook. Závěrečná práce. Brno 2015*“, co je to za závěrečnou práci (ani v seznamu literatury se nedozvíme bližší detail)? Odkazy na knihu J. Macka postrádají v poznámkách čísla stran (13).

Co se týče obsahových výtek: Autorka práce chápe Internet a world wide web jako synonyma, což je nepřesné (11). Když autorka píše, že, v souvislosti s rozšířením Facebooku, „svědčí o tom mimo jiné i hojně používané fráze v běžné řeči jako například “Pošlu ti to na Facebook” nebo “Dozvěděl jsem se o tom přes Facebook“ a řada dalších, jež se takřikajíc neochvějně zabydly v každodenní komunikaci lidí různého věku, vzdělání i socio-ekonomických vrstev“ (14), tak bych osobně nenadsazoval tuto generalizaci (zejména co se týče např. seniorů/v důchodovém věku, v odborné literatuře je toto téma traktováno jako „grey digital divide“). Další problematickým tvrzením je například: „Pokud ale budeme nahlížet na mezilidskou komunikaci jako na proud nebo zdroj informací, kterým ve své podstatě je“ (42). „Proud“ a „zdroj“ rozhodně nejsou synonyma, zcela jistě je pak tato „teze“ značným zjednodušením problému komunikace a mediace. Což také vede k tomu, že není v práci vyjasněn práce problém mediace, respektive jaký je vztah médií a toho, co bychom mohli nazvat jako „realita“. Autorka se těchto témat dotýká sice nepřímou (skrže bias), ale nepřímou právě proto, že nemá vyjasněnou tuto, alespoň myslím, základní otázku.

Samotná interpretace dat je spíše povrchní a deskriptivní a teoretické koncepty, které autorka značně zdlouhavě popisuje v teoretické části práce, vlastně téměř použity nejsou. Ostatně samotné téma názorové bubliny by stálo za mnohem hlubší reflexi, ale chápu, že předložený výsledek je otázkou struktury a designu výzkumu. Přese všechny připomínky práci doporučuji k obhajobě a předběžně hodnotím „dobře“.

V Praze dne 6. 8. 2018

Mgr. Martin Charvát, Ph.D.